

КЛАСИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

*Полторак А.С.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Досліджено внутрішні та зовнішні фактори впливу на рівень фінансової безпеки України.

Ключові слова: чинники, внутрішні й зовнішні чинники, фінансова безпека.

До системи загроз фінансовій безпеці України включаються тенденції, явища і чинники, які реально чи потенційно ускладнюють або унеможливають збереження національних цінностей у фінансовій сфері та реалізацію національних інтересів України.

Стан фінансової безпеки держави формується під впливом великого спектра чинників і явищ фінансово-кредитної політики (внутрішньої і зовнішньої), політичної ситуації, обґрунтованості законодавчого забезпечення та міжнародних зобов'язань країни.

Проблему виділення факторів впливу на рівень фінансової безпеки досліджували у своїх працях А. Лазарева[3], С. Онищенко[4], В. Петрушевська[5], Н. Сіренко, Н. Прокопенко, О. Мельник, І. Трусевич[2], І. Феофанова, Л. Феофанов[7] та інші автори, однак, в умовах зміни економічної ситуації досліджуване питання зберігає свою актуальність.

Зазначимо, що найчастіше фактори впливу на рівень фінансової безпеки взаємопов'язані між собою. Так, економічний фактор державної залежності від зовнішніх кредитів спричиняє збільшення питомої ваги платежів за обслуговування державного боргу у загальній структурі видатків бюджету, відповідно, на інші напрями державної політики виділяється менше фінансових ресурсів.

Враховуючи неоднорідність ризикоутворюючих факторів та мінливість ризиків фінансової сфери, процес прийняття ефективного рішення в особливих умовах впливу кількісно оцінених фінансових ризиків і є управлінням ними. Відповідно, економічна сутність управління фінансовими ризиками як стратегічного напрямку підвищення рівня фінансової безпеки, на нашу думку, полягає у перманентному та безперервному застосуванні набору процедур відносно до комунікації та визначення контексту управління (цілі управління, галузь поширення, перелік критеріїв, які будуть враховані у процесі управління), політики менеджменту, а також ідентифікації, всебічного аналізу, кількісної оцінки та обробки фінансових ризиків (виділення альтернативних шляхів зниження впливу) [1, с. 235-241].

Серед внутрішніх загроз рівню фінансової безпеки України класичними є: недосконалість вітчизняного законодавства з питань оцінки рівня фінансової безпеки та фінансово-кредитних відносин; низький рівень інвестиційної привабливості; нестабільна податкова політика; низький рівень бюджетної

дисципліни; високий рівень тіньової економіки; критичні показники державного боргу та зовнішнього боргу держави; низькі показники золотовалютних резервів країни; слабкість банківської системи; небезпечні показники зовнішньоторговельного сальдо, недостатня підтримка конкурентоспроможності українського експорту; недосконале управління державною фінансовою системою.

Виділено також нестандартні внутрішні фактори впливу на рівень фінансової безпеки України, поява яких у тому числі пов'язана з ерою діджиталізації. Мається на увазі такі фактори впливу на рівень фінансової безпеки як стратегічні інформаційні повідомлення (популяризація боргової залежності, реклама фінансових пірамід, масове закликання до застосування криптовалют, розповсюдження сумнівних теорій швидкого збагачення, псевдонаукові вчення), що можуть стати джерелом деструктивних ідей, причиною руйнівних змін у діловій репутації фінансових установ та інше.

Серед основних зовнішніх загроз рівню фінансової безпеки України класичними є: від'ємне зовнішньоторговельне сальдо, дефіцит платіжного балансу, обмеження державної присутності на фінансових ринках інших країн; нераціональні темпи збільшення відкритості економіки України, неконтрольований рівень лібералізації зовнішньоекономічної діяльності.

На нашу думку, в останні роки відносно нові зовнішні фактори впливу на рівень фінансової безпеки держави (висока рухливість фінансових ринків, кібератаки на фінансовий сектор та неконтрольоване поглиблення фінансової глобалізації) мають суттєво більший вплив на рівень фінансової безпеки у порівнянні з рештою інших. Так, внаслідок державної інтеграції у світову спільноту може формуватися неконтрольована державна залежність від іноземної фінансової допомоги, збільшення впливу міжнародних фінансових організацій, країн та інших суб'єктів світової фінансової системи на формування національної фінансової політики країни у ракурсі нав'язування певних економічних програм.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Poltorak A., Korol I. Financial risk management as a strategic direction for improving the level of economic security of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4(2018). no. 1. pp. 235-241. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-235-241>.
2. Sirenko N., Prokopenko N., Poltorak A., Melnik O., Trusevich I. Behavioral approach to monitoring the state of national financial security. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2019. Vol. 41(1). pp. 102-113. DOI: <https://doi.org/10.15823/mts.2019.10>.
3. Лазарева А. П. Фінансова безпека країни: загрози та основні напрями зміщення. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки*. 2014. Вип. 27. С. 88-94.
4. Онищенко С. В. Фінансова глобалізація як чинник впливу на бюджетну безпеку держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 12(2). С. 50-55.
5. Петрушевська В. В. Фінансова безпека держави: класифікація загроз та формування захисних механізмів. *Економічний форум*. 2013. № 4. С. 218-226.
6. Полторак А. С. Системна таксономія фінансової безпеки. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2018. № 3. С. 26–32. DOI: 10.31521/2313-092X/2018-3(99)-4.
7. Феофанова І. В., Феофанов Л. К. Фінансова гнучкість як фактор фінансової безпеки. *Бізнес Інформ*. 2017. № 9. С. 228-232.

Annotation: Internal and external factors of influence on the level of financial security of Ukraine are investigated.

Key words: factors, internal and external factors, financial security.